

SOSYAL BİLGİLER

2023

ORTAOKUL

7

DERS NOTLARI

İLETİŞİM NEDİR?

- İnsanlar, geçmişten günümüze çeşitli yollar ile kendini anlatma çabası içinde olmuştur çünkü insanın doğası ve sahip olduğu yetenekleri; çevresini anlama, anlatma ve anlamlandırmaya yöneliktir.
- Kişiler arasında, duygu, düşünce, bilgi ve haberlerin, akla gelebilecek her türlü biçim ve yolla kişiden kişiye karşılıklı olarak aktarılmasına iletişim denir.
- Kısacası kişilerin birbirlerini anlama sürecidir.
- Diğer canlılardan farklı olarak insanlar konuşma ve dinleme yeteneğine sahip olduğundan iletişimi geliştirme özelliğine sahiptir.

- İletişimde kişinin konuşma biçimi, seçtiği sözcükler, ses tonu, beden duruşu ve konuşurken yaptığı jest-mimikler önemlidir.
- İletişimin en önemli unsurlarından biri ise karşıdakini dinlemektir.
- İletişim kurmanın birçok yolu ve ayrıca iletişimimizi sağlayan birçok araç bulunmaktadır.
- İletişim kurarken içinde bulunulan ortama ve duruma göre, doğru yöntem ve araçlar tercih edilirse iletişim daha etkili olur.
- Tüm canlılar iletişim halindedir. İnsanları diğer canlılardan ayıran en önemli özellik ise düşünebilmesidir. Bu özellik nedeniyle insanların gerçekleştirdikleri iletişim, diğer canlılardan ayrılmaktadır.

1. ÜNİTE - BİREY ve TOPLUM

İletişim Olabilmesi İçin 3 (üç) Temel Öğe Vardır Bunlar;

En az iki kişi olması gerekir.

Bu iki kişi birbirinin farkında olması gerekmektedir.

İletilecek bir mesaj olmalıdır.

İletişimin Temel Öğeleri

Kaynak(Gönderici): İletinin ilk olarak çıkış noktasıdır. İletiyi gönderen; kişi, topluluk ya da kuruluş olabilir.

Alıcı(Hedef): Kaynağın iletiyi hedef olarak seçtiği kişi, topluluk ya da kuruluştur.

İleti(Mesaj): Kaynak tarafından aktarılan bilgi, tutum ve davranıştır.

Kanal(Araç): İletinin aktarılmasında kullanılan yöntem, kanal olarak adlandırılır.

Geri Bildirim(Dönüt): Bu süreç iletinin alıcı tarafından doğru bir şekilde alınıp alınmadığını kapsar.

Başlıca İletişim Yolları

1. Sözlü İletişim: Duygu ve düşüncelerin konuşarak sözcüklerle aktarılmasıdır.

2. Yazılı İletişim: Sözcüklerin yazılı şekilde kullanıldığı bir iletişim türüdür.

3. Sözsüz İletişim: Beden hareketleri, jestler, mimikler, ses tonu, fiziksel görüntü ve kıyafetler sözsüz iletişimi yansıtan unsurlardır.

Beden Dili: Duygu ve düşüncelerin yüz ifadesi, beden duruşu, el, kol ve baş hareketleri vb. yollarla anlatıldığı iletişim biçimidir.

Jest: Bir duygu ve düşünceyi açıklarken kullandığımız el-kol, ayak-bacak ve baş hareketlerimizdir.

Mimik: Bir duygu ve düşünceyi açıklarken kullandığımız ağız, kaş, göz yüz ifadelerimizdir.

Etkili İletişim: Kişinin kendisini karşısındakilere en iyi şekilde ifade etmesi ve karşısındakilerden gerekli ilgi ve etkiyi görmesidir.

1. ÜNİTE - BİREY ve TOPLUM

Etkili bir iletişimde dikkat edilecek hususlar;

Konuşurken karşıdaki kişi ile göz teması kurulmalıdır.

Ne istenildiği açık ve net bir şekilde ifade edilmelidir.

Konuşurken dikkat karşıdaki kişiye yöneltilmelidir.

Karşıdakinin sözünü kesilmeden dinlenilmelidir.

Dikkat karşımızdaki kişiye vermelidir.

Gerçekçi ve doğal davranmalıdır.

Başka fikirlere açık olunmalıdır.

Beden dili etkili kullanılmalıdır.

Akıcı bir dille konuşulmalıdır.

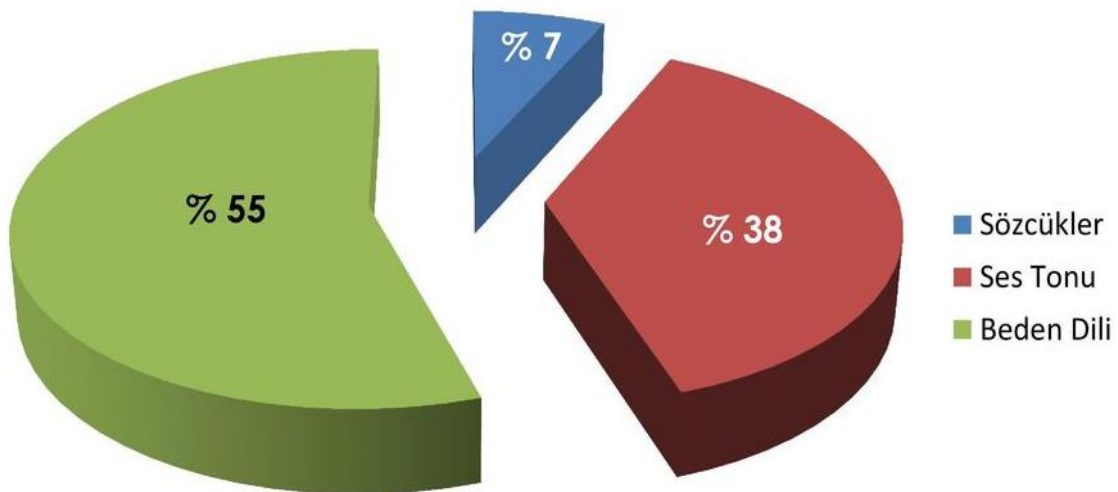
Ses tonu iyi ayarlanmalıdır.

Önyargılı olunmamalıdır.

Empati kurmalıyız.

Empati: Bir insanın kendini karşıdakinin yerine koyarak onun duygu ve düşüncelerini anlamasıdır.

İLETİŞİM SIRASINDA ETKİLİ OLAN UNSURLAR

1. ÜNİTE - BİREY ve TOPLUM

Olumlu İletişim: İnsanların iletişimde saygı, sevgi hoşgörü içerisinde kibar bir şekilde konuşup kurduğu pozitif bir iletişim tarzıdır.

Olumlu İletişim Davranışları;

Empati kurma

Etkili dinleme

Saygılı olma

Gülümseme

Göz teması

Olumsuz İletişim: İnsanlar arasındaki iletişimde anlaşmazlıkların, çatışmaların, zıtlaşmanın olduğu negatif bir iletişimdir.

Olumsuz İletişim Davranışları;

Başkalarının duygu ve düşüncelerine saygı göstermemek

Kendi düşüncelerimizi tek doğru olarak kabul etmek

Eleştirmek, suçlayıcı davranmak ve yargılamak

Karşımızdaki insanı yönlendirmeye çalışmak

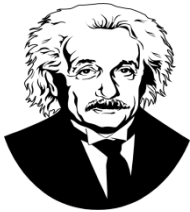
Alay etmek ve lakap takmak

Önyargılı olmak

Tehdit etmek

Emir vermek

Ön yargı: Bir kimse veya bir şeyle ilgili olarak belirli şart, olay ve görüntülere dayanarak önceden edinilmiş olumlu veya olumsuz yargı, peşin yargı, peşin hüküm, peşin fikir.

İnsanlardaki ön yargıyı parçalamak, atomu parçalamaktan çok daha zordur.

Albert Einstein

SEN ve BEN DİLİ

Sen Dili: Kişiler arası ilişkilerde kullandığımız yargılayıcı, suçlayıcı sözlerin iletişimi olumsuz yönde etkilediği biçimdir. Kısacası karşımızdaki insanın kişiliğini hedef alan konuşma biçimidir.

Sen dili; suçlayıcıdır, kişiyi incitir; kırar, kişiye anlaşılmadığını hissettirir, davranıştan çok kişiliğe yöneliktir, yeniden konuşma isteğini engelleyicidir ve neye kızıldığının anlaşılmamasına neden olur.

Ben Dili: Bireyin karşılaştığı davranışın tanımını yapan, bu davranışın kendini nasıl etkilediğini ve kendine ne tür duygular yaşattığını açıklayan ifadelerdir. Yani kişinin kendi duygu ve düşüncelerini ifade ederek konuşmasıdır.

Ben dili; savunmaya itmez, yaklaşmayı sağlar, suçluluk hissettirmez, anlaşmazlıkları azaltır, konuşan kişiyi rahatlatır, Duygunun nedeni anlaşıldığı için iletişim sağlıklı olur ve ben iletisi alan kişi başkalarını düşünmeyi de öğrenir.

SEN DİLİ	BEN DİLİ
Senle başlar senle biter.	Benle başlar benle biter.
Öfke ve kızgınlık duyguları içerir.	Bireyin kendi düşünceleridir.
Yargılayıcı, suçlayıcı ve eleştiricidir.	Bireyin duygularını ifade eder.
Örnek: Neden zamanında gelmedin?	Örnek: Bugün seni göremeyince merak ettim.

HIZLI İLETİŞİM GÜÇLÜ TOPLUM

Medya: Gazete, dergi, radyo, televizyon ve genel ağ gibi kitle iletişim araçlarının tümünü kapsayan genel bir terimdir.

- Günümüzde medyanın, sosyal iletişim alanında gücü yadsınamayacak kadar büyük önem taşımaktadır.
- Medya ürünlerini görsel ve işitsel olarak sunmaktadır.
- Medya, ciddi bir şekilde insanların düşüncelerini, kararlarını ve davranışlarını etkilemektedir. Ayrıca medyanın sosyal değişim ve etkileşimdeki rolü, her geçen gün artmaktadır.
- Günümüzde “sosyal medya” ve “dijital medya” kavramları ön plana çıkmaktadır.

Sosyal Medya: Kullanıcısının kendi ürettiği, içeriği yayınladığı ve paylaştığı online bir ağıdır. Günümüzde sosyal medyanın birçok kişi ve kurum tarafından aktif olarak kullanılması sayesinde hızlı erişim kolaylaşmakta, kullanıcılar içerikleri, makaleleri, haberleri, düşünceleri, günlük yaşanan olayları, fotoğrafları sosyal medya aracılığı ile görebilmekte görüşlerini yine bu sosyal ağ ile ifade edebilmektedir.

Dijital Medya: Sosyal medya aracılığıyla bilgilere tek tıkla ulaşabildiğimiz ve insanlarla iletişim kurduğumuz platformlara verilen isimdir.

Kitle İletişim Araçları: Haber ve bilgi verme amacı başta olmak üzere eğitmek ve eğlendirmek gibi amaçlar taşıyan bazı teknikler kullanılarak kısa sürede birçok insana iletiyi ulaştıran araçlardır.

1. ÜNİTE - BİREY ve TOPLUM

Kitle İletişim Araçlarının Özellikleri

Çok sayıda insana aynı iletiyi aynı anda iletir.

Yayınları sürekli ve düzenlidir.

Kitle iletişim araçları ile aktarılan iletiler, belge niteliği ve değeri taşıdığından inandırıcılık ve ikna özelliği vardır.

Kitle İletişim Araçları ve Medyanın Olumlu Özellikleri

Bilgilerin dünyanın her yerine hızlı bir şekilde ulaştırılmasını sağlar.

Reklamlar sayesinde ürün ve hizmetlerin tanıtılmasını sağlar.

İnsanların eğlenceli vakit geçirmelerine katkıda bulunur.

Toplumda birlik ve beraberliğin artmasına yardım eder.

Yeni bilgi ve düşüncelerin yayılmasını sağlar.

İnsanlar arasında etkileşimi artırır.

Kamuoyu oluşturmada etkilidir.

Kitle İletişim Araçları ve Medyanın Olumsuz Özellikleri

Özellikle küçük yaştaki insanlarda şiddet, sihir, cinsellik gibi içeriklere sahip programlar ruhsal bozukluklara yol açabilir.

Kişiler arası ilişkilerde yüz yüze etkileşimi bir anlamda ortadan kaldırdığı için sosyalleşmeyi engeller.

Kontrolü sağlanmazsa zaman kaybına yol açan araçlar haline gelebilirler.

Uzun süre takip edildiği durumlarda sağlık sorunlarına yol açabilir.

Kültürün bozulmasına yol açar.

Bağımlılığa neden olarak aile bağlarını zayıflatır.

1. ÜNİTE - BİREY ve TOPLUM

RTÜK (Radyo Televizyon Üst Kurulu) : Ülkemizde yayın yapan kuruluşların belli ilkeler doğrultusunda yayın yapmalarını sağlamak amacıyla radyo ve televizyonların yayınlarını düzenlemek ve denetlemekle görevli kuruldur. Bu kurum; akıllı işaretler gibi projeler geliştirerek başta çocuklar olmak üzere aileleri bilinçlendirmeye çalışmaktadır.

- RTÜK, uyarı, para cezası, yayın durdurma, reklamsız yayın ve kanal kapatma gibi cezaları verebilir.
- Vatandaşlar RTÜK'e şikâyetlerini 444 1 178 nolu telefondan yapabilir.

İLETİŞİM ÖZGÜRLÜĞÜ

Kitle İletişim Özgürlüğü: İnsanların haber, bilgi ve düşüncelerin iletişim araçları vasıtasıyla serbestçe elde edilebilmesi, açıklanabilmesi ve yayabilmesidir.

- Kitle iletişim özgürlüğü, insanların kendilerini söz, yazı, resim gibi yollarla ifade etmesi, düşüncüyü açıklama özgürlüğü ile ilişkilidir.
- Kitle iletişim özgürlüğü içerisinde bireyin sözlü, yazılı veya basılı bilgi ve düşüncüyü arama, edinme ve ulaştırma özgürlüğü olan doğru bilgi alma hakkı da bulunur.
- Kitle iletişim araçlarını kullanırken bize ait yazı, resim, bilgi ve verilerin izinsiz olarak başkalarının eline geçmesi tehlikesi vardır. Örneğin sosyal medyada paylaştığınız görsellerin kötü amaçlı yazılımlarla ele geçirilip sizin isteğiniz dışında kullanılması bilişim suçları kapsamına girer.

1. ÜNİTE - BİREY ve TOPLUM

Sansür: Bazı fikirlerin, haberlerin ve sanat eserlerinin yazılıp yayılmasının kısıtlanması ya da engellenmesidir. Yani yayınların izne bağlı olması ve denetime tabi tutulmasıdır.

Tekzip: Yalanlama ve düzeltme yazısıdır.

Kamuoyu: Bir konuyla ilgili halkın genel düşüncesi, halkoyu.

İletişim İle İlgili Hak ve Özgürlüklerimiz

Haberleşme Özgürlüğü: Haber, düşünce ve bilgilerin gazete, radyo, televizyon, genel ağ gibi kitle iletişim araçları yoluyla özgürce ulaştırılması ve dağıtılmasıdır. Kişilerin istediği herkesle serbestçe iletişim kurabilmesidir. Anayasamızın 22. maddesine göre; "Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır." Haberleşme özgürlüğümüzü kullanırken kitle iletişim araçlarından yararlanırız. Ayrıca, sözlü, yazılı veya basılı bilgi ve düşüncüyü arama, edinme ve ulaştırma özgürlüğü olan Doğru Bilgiye Ulaşma Hakkımız da bulunmaktadır.

Kitle İletişim Özgürlüğü: Düşüncelerin, olayların, haberlerin ve bilginin kitle iletişim araçları ile serbest bir şekilde ulaşılması ve paylaşılmasıdır. Kitle iletişim araçları yayınlarında suça teşvik ya da suçlulara destek verici yayın yapmamalıdır. Ulusal çıkarlara aykırı davranışların karşısında olmalıdır.

Özel Hayatın Gizliliği: Anayasamızın 20. maddesine göre; "Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz." Kitle İletişim araçları özel hayatın gizliliğine saygı duymalıdır. Kimsenin gizli görüntüleri, telefon görüşmeleri, mektupları yayınlanmamalıdır.

Düşünce ve İfade Özgürlüğü: Anayasamızın 26. maddesine göre; "Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir." Bu kanun sayesinde düşüncelerimizi ve görüşlerimizi kitle iletişim araçları ile açıklama özgürlüğüne sahibiz.

1. ÜNİTE - BİREY ve TOPLUM

Bilgi Edinme Hakkı: Bireylerin devlet kurum ve kuruluşlarının görevlerinden dolayı sahip oldukları bilgilere ulaşabilme hakkıdır. Vatandaşlar kendileriyle doğrudan ilgili olsun veya olmasın, merak ettikleri herhangi bir bilgiyi elde edebilirler.

Tekzip ve Düzeltme Hakkı: Yayın organları, yanlış haber, resim ve bilgilerde düzeltme yapmak (tekzip yayımlama) ve haksızlığa uğrayan kişilerin düzeltme cevaplarını yayınlamak zorundadır. Bunun yanında hakların ihlal edildiği durumlarda yetkili kurumlara başvurmak bir vatandaşlık görevidir.

İletişim, Hak ve Özgürlüklerimiz Anayasamız İle Güvence Altına Alınmıştır

Madde 20: Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.

Madde 22: Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır...

Madde 26: Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir...

